

GELAAGDE WERKBLADEN

Gesteenten op kaart

Algemene uitleg

Lestechniek

Bij deze lestechniek wordt de leerinhoud aan de leerlingen aangeboden op verschillende niveaus (lagen). Alle leerlingen werken dus aan hetzelfde lesonderwerp, maar het niveau en het tempo waarop ze dit doen, zijn aangepast aan hun leerbehoeften. Dergelijke gelaagde opdrachten vormen een van de meest voorschrijvende, op leerlingen afgestemde en verst gevorderde differentiatiestrategie (Heacox, 2010).

Differentiatiemogelijkheden

Door het gebruik van gelaagde werkbladen speel je vooral in op verschillen in niveau tussen leerlingen, maar er wordt ook gedifferentieerd naar tempo. In de praktijk gaan gelaagde opdrachten ook in combinatie met het gebruik van gedifferentieerde instructiegroepen.

Toepasbaarheid

Gelaagde opdrachten en werkbladen kunnen worden voorzien voor bijna alle leerinhouden. Het gaat erom dat de opdracht gemakkelijker/moeilijker gemaakt kan worden en dat er meer/minder instructie/ondersteuning in het leerproces van de leerling geboden wordt. Analooq aan dit besproken voorbeeld (zie Praktische uitvoering – Uitgewerkt voorbeeld) kunnen bijvoorbeeld alle thematische kaarten voor AA gemakkelijker of net moeilijker aan de leerlingen in een opdracht aangeboden worden.

Gelaagde werkbladen zijn ook zeer zinvol om in te spelen op verschillen in taalniveau.

Praktische uitvoering

Uitgewerkt voorbeeld

Deze lestechniek werd uitgewerkt voor het lesonderwerp 'Gesteenten op kaart'. Het beoogde leerplandoel - er is geen eindterm verbonden aan dit lesonderwerp - situeert zich in het leerplan aardrijkskunde van de 1^e graad A-stroom S.O. van het VVKSO, in het thema 'Gesteenten, bodem en ondergrond':

LPD (5): Onderzoeken waar de belangrijkste oppervlaktegesteenten van België en/of eigen leefruimte zich bevinden.

Lesorganisatie

De leerkracht geeft aan elke leerling, volgens zijn leerniveau, een werkblad met een aantal oefeningen over de thematische kaart van de oppervlaktegesteenten in België. De leerlingen maken deze oefeningen elk afzonderlijk, op eigen tempo; de leerkracht begeleidt en ondersteunt hen waar nodig.

Er zijn drie verschillende werkbladen, elk op een ander niveau:

- Werkblad 1 (zie *bijlage 1*): Dit werkblad toont de volledig afgewerkte thematische kaart van de oppervlaktegesteentes in België. De leerlingen krijgen een aantal vragen over deze kaart, die zij



door het goed bestuderen van de kaart kunnen beantwoorden. Dit werkblad is geschikt voor de zwakste leerlingen.

- Werkblad 2 (zie *bijlage 2*): Op dit werkblad bevat de kaart enkel de begrenzingen van de gesteentezones. De leerlingen vullen zelf het kaartbeeld en de legende aan, met behulp van een aantal foto's en door opzoekwerk in de atlas. Dit werkblad houdt het midden tussen werkblad 1 en werkblad 3 wat betreft moeilijkheidsgraad.
- Werkblad 3 (zie *bijlage 3*): Dit werkblad bestaat uit een blinde kaart van België. De leerlingen bouwen volledig zelfstandig de thematische kaart van de oppervlaktegesteentes op, door met richtinggevende informatie de begrenzingen van de gesteentezones in te tekenen. Daarna gaan ze met foto's en de atlas aan de slag op het kaartbeeld en de legende aan te vullen. Dit werkblad is dus bedoeld voor de sterke leerlingen.

Eventueel kunnen leerlingen met eenzelfde werkblad naast elkaar geplaatst worden, zodat er voor het verbeteren van een oefening met checkduo's kan gewerkt worden. De leerlingen kunnen hierbij hun vragen ook eerst aan hun partner vragen, en pas in tweede instantie aan de leerkracht.

Voor het stellen van deze vragen kan er ook gebruikt gemaakt worden van gekleurde voorwerpen (bv. wc-rolletjes) die de leerlingen op hun bank plaatsen: groen betekent dat alle opdrachten vlot verlopen en er geen vragen en problemen zijn, geel betekent dat er een vraag of probleem is en dat de leerkracht mag langskomen indien mogelijk, rood betekent dat de leerling volledig vastzit en dringend de hulp nodig van de leerkracht heeft om verder te kunnen werken. Zo weet de leerkracht goed bij welke leerlingen hij eerst moet langskomen

Ervaringen en aandachtspunten

Positieve ervaringen

- De leerlingen werken elk op hun eigen niveau aan hetzelfde doel.
- De leerlingen kunnen ook elk op hun eigen tempo werken.
- Gezien de leerlingen elk individueel werken, kan de leerkracht bijkomende begeleiding en instructies geven op maat van de individuele leerling.

Aandachtspunten

- De leerlingen kunnen het als onaangenaam ervaren om een verschillend werkblad te krijgen, met elk een ander niveau. Zo worden immers de niveauverschillen tussen de leerlingen duidelijk.
- Om leerlingen in te delen in verschillende niveaus, is het nodig dat de leerkracht het niveau van de leerling goed kan inschatten. Hiervoor is eventueel eerst een instapbeoordeling, tussentijdse beoordeling of een andere informele methode, zoals observaties of reflecties, nodig om de behoeften van de leerlingen te leren kennen.
- Het ontwerpen van gelaagde opdrachten kan enige tijd vragen van de leerkracht. Vele leerwerkboeken bieden eenzelfde oefening immers maar aan op één niveau en het is ook aan de leerkracht om de werkbladen op maat te maken van de specifieke leerbehoeften van zijn leerlingen.
- Het kan ook moeilijk zijn om gelaagde opdrachten op te maken die elk ongeveer evenveel tijd innemen en elk ook even actief, uitdagend en interessant zijn.



- Het geven van een cijfer is zeer moeilijk bij gelaagde werkbladen; dit is bij deze lestechniek dan ook niet de bedoeling.

Meer lezen

Heacox, D. (2010). *Differentiatie in de klas. Kinderen en hun manieren van leren*. Amersfoort: Kwintessens Uitgevers, pp.103-130.



